

Til natur@gladsaxe.dk

Høringssvar vedr. Pleje- og udviklingsplan for Radiomarken 2022-2031

Tak for muligheden for at afgive høringssvar.

Overordnet ser vi planen som spændende og med godt fokus på biodiversiteten.

Blandt mange positive tiltag i planen betragter vi det f.eks. som:

- Fint med planlægning af græsning med kvæg og evt. også heste.
- Fine tanker om hensyn til nedbryderorganismer, dødt ved etc.
- Fint med ambition om at udrydde gyldenris i området.
- Fint med planer om opgradering af skilte i området.
- Fint med undersøgelse af udvidelse af en eller flere af bådebroerne med henblik på bedre mulighed for naturformidling (blot trist, at der ikke foreslås konkrete skridt i planperioden).
- Fint med planer om undersøgelse af hydrologien med henblik på højre vandstand i ellesumpen.
- Fint med afskrab og udsåning på overdrevet som skitseret.
- Fint med planens flotte illustrationer herunder på for- og bagsiden.

Her vil vi dog naturligvis koncentrere os om de forhold, hvor vi ønsker ændringer.

Hvad vi savner/ønsker ændret (begrundet/forklaret):

1. Anden form for hegning og pleje af "Salamandersøen" – jf. afsnit "3.2.2 Indre frahegning ved Salamandersøen" side 21.

Det er med stor forundring, at der ikke omtales beskyttelse og pleje/opgradering af selve "Salamandersøen", men alene vegetationen i området, for vandhullet er formidlingsmæssigt ekstremt vigtigt.

- Rigtig mange børn har set deres første (lille vand-) salamander i dette vandhul, hvor også frøer holder til.
- Modsat ellesumpen er forekomsten af salamandre (og frøer) tæt i dette vandhul, og chancerne for observation derfor stor. Bredden er fast – modsat ellesumpen - og kan bære mange observatører. Det er yderligere en fordel, at bredden er jævnt skrånende. Der er ikke andre vandhuller i området, der kan byde på samme kombination.
- Vandhullet er anlagt af borgere (forældre og børn) under en sommerlejr i første halvdel af halvfemserne. Mange har derfor meget stort ejerskab til stedet.

Desværre er vandhullet ved at gro til og bliver i stigende grad skygget. Både en forøgelse af vandfladen og fjernelse af skyggegivende vegetation bør derfor have høj prioritet. Vandhullet bør forøges/plejes af to omgange for at sikre mindst mulig forstyrrelse af livet deri.

Fjernelse af fremvoksende træer nær "Salamandersøen" bør også prioriteres højt, da de er medvirkende til at bruge af vandet i vandhullet. Endelig kan der med fordel efterlades en vis mængde flydende grene i vandhullet, så salamandre beskyttes mod rovdyr.

Af hensyn til brug af vandhullet til formidling er det naturligvis vigtigt, at publikum har adgang til det, modsat kvæg og hunde! (Blot en kort periode med manglede låge i den nuværende permanente indhegning gav voldsomme forstyrrelser og slitage af bredder p.g.a. hunde).

Vi ønsker derfor permanent hegning med låge – i stil med den nuværende situation, - men gerne omkring et større område med plads til udvidelse af vandarealet.

2. Tættere kobling til fredningen og den tidligere plejeplan.

En plejeplan skal sikre, at fredningens formål overholdes, men de nævnte tre formål på side 6 er ret generelle og ikke særligt sted-specifikke. Vi kunne forestille os en tekst i retning af følgende som **supplement til det skrevne i punkt 2.3**

Fra fredningen kan f.eks. fremhæves følgende udvalgte og forkortede bemærkninger. Fredningen kan læses i sin fulde udstrækning (inkl. senere dispensationssager) på <https://www2.blst.dk/nfr/07836.00.pdf> :

Fredningsområdet skal bevares i dets nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er tilladt efter fredningens bestemmelser, eller tillades ved en dispensation. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må (generelt) ikke opføres nye bygninger, heller ikke ved tilbygning. Der må ikke anlægges asfalterede veje. Grusbelagte veje må kun anlægges, hvis de er nødvendige for driften af området. Delområdet ved "Lille Amerika" med den nedenfor beliggende ellesump, skal bevares i sin nuværende tilstand. Det resterende areal af Radiomarken, som ejes af Gladsaxe Kommune, skal bevares som et udstrakt, uklippet græsareal med spredt bevoksning af selvsået tjørn. således må arealerne ikke omlægges, tilsåes eller tilplantes.

Den seneste/hitdige plejeplan

Denne plejeplan har muliggjort hold af får, der bl.a. har været en attraktion og bidraget til at holde en del af området fri for opvækst af gyldenris, men fårenes fødevalg har derudover ikke været til gavn for de planter, der ønskes fremmet. Kvæg og heste har et andet fødevalg, der i langt højere grad tilgodeser den ønskede biodiversitet.

På side 11 står ganske vist i afsnittet Naturværdier: "Den nuværende sommergræsning med et stort antal får, har vist sig at være uhensigtsmæssig, da få planter får mulighed for at blomstre". - men vi vurderer, at en begrundelse for betydelige ændringer med fordel kan bringes tidligere i planen.

3. Ændret prioritering vedr. stier.

Vi har vanskeligt ved at se et behov for de planlagte nye grusstier, med undtagelse af den mellem Tyrolerhuset og Bagsværd Sø ved startbanerne. I forhold til fredningen må grusbelagte veje kun anlægges, hvis de er nødvendige for driften af området. Det kan der argumenteres for med hensyn til stien mellem Tyrolerhuset og Bagsværd Sø ved startbanerne. Denne er i forvejen meget benyttet og ligeledes på en del af strækningen forsynet med barkflis i forsøg på at modvirke forsumpning, - men det gælder ikke for de to øvrige foreslåede grusstier.

En slået græssti som foreslået nær Tyrolerhuset fra eksisterende grussti til stien forbi Lille Amerika så vi dog gerne, da den forhåbentlig vil give handicappede adgang jf. senere.

De to foreslåede nye grus-sti-føringer kan binde området sammen på en ny måde, men de vil optage areal, hvor der er natur i dag, de vil stride mod fredningen – og derudover vil deres etablering bruge økonomiske midler, som vi synes er bedre anvendt på anden vis. **Vi anbefaler derfor, at man i stedet iværksætter en stærkt påtrængt vedligeholdelse af eksisterende stier i området.**

Flere af de eksisterende større stier er i perioder vanskeligt farbare med alm. fodtøj. Især to steder bliver ofte vandlidende/mudder efter regnskyl - og en trætrappe er i dårlig forfatning. Figur 3 side 8 er derfor strengt taget ikke retvisende. Det anførte er ikke alle grusstier! Det har nok været grusstier, men er nu flere steder mere mudder end grus. De væsentligste aktuelle problemsteder er skitseret på kort og fotos i bilag 1.

4. Anden formulering af vægtningen af rekreative, landskabelige og naturmæssige kvaliteter - i afsnittet om Radiomarkens naturområder uden for den påtænkte fold:

Det anføres (side 23 punkt 3.3.2.A), at i disse områder vægtes ovennævnte hensyn lige. Dog tyder det anførte for de enkelte delområder heldigvis på, at naturhensynet fortsat er grundlæggende. Da området er fredet (og "skal bevares i dets nuværende tilstand") og når den rekreative brug af området for mange er beroende på områdets naturkvaliteter, så vil det være **logisk, at naturkvaliteterne prioriteres højest**. Der skal

være plads til mange rekreative interesser, men aldrig i et omfang, der går ud over den biologiske mangfoldighed.

Vi foreslår derfor en formulering i retning af følgende:

"I disse områder vægtes de rekreative kvaliteter højt, dog altid under hensyn til fredningens bestemmelser."

5. Vedr. linjeføring af ny dyrefold og valg af dyr til afgræsning.

Den skitserede nye dyrefold omfatter en betydelig del af ellesumpen, men vi har umiddelbart svært ved at se, hvad idéen er med afgræsning af netop denne del. Det er desværre ikke i pleje- og udviklingsplanen beskrevet, hvordan det vil gavne naturen i netop ellesumpen. Altså hvilke specielle effekter, som kvæg kan levere dér? Et andet spørgsmål er, om dyrene kan færdes sikkert i ellesumpen? Endelig vil indhegning af området med ellesump blive en udfordring.

Vi vil foretrække en afgræsning af området som skitseret i Bilag 2 punkt A –hvorved der heller ikke risikeres ulykker med kvæg på den bløde bund.

Vi savner anførsel af størrelsen af de enkelte dele af indhegningen. Det skitserede reducerede område er vist på omkring 9 Ha.

Kvæg må gerne være sultent, men ikke sulte! Som drøvtyggere har de behov for til stadighed at holde fordøjelsesprocesserne kørende, derfor er det påkrævet med tæt monitorering og givetvis tilskuds fodring ved helårsgræsning. På den baggrund kan man også overveje helårsgræsning med heste (jf. de positive erfaringer for både naturen og publikum fra Høje Gladsaxe Parken).

Vi kan heller ikke helt forstå baggrunden for forløbet af hegnet for den påtænkte dyrefold ved punkt B i bilag 2. Det anføres på planens side 20, at *"Det nuværende maskehegn erstattes af et strømførende trådhegn, som placeres, så det følger landskabet og er mindst muligt iøjnefaldende."* Måske har dette været tilgangen, men umiddelbart kan vi ikke se nogen begrundelse for den foreslåede bue syd om en birketræs-lund. Dette sted er kendt for at være et fremragende sted at observere flagermus, men tilstedeværelse af kvæg forventes bestemt ikke at ville reducere flagermusenes tilstedeværelse. På tegningen ser det lidt pudsigt ud, så mon ikke den enklere linjeføring, som vi har skitseret, med fordel kunne vælges?

6. Præcisering vedr. bekæmpelse af gyldenris

Under afsnit 3.3 Landskabs- og naturpleje (side 23) nævnes om kæmpebalsamin og sildig gyldenris: *"Det er en målsætning at udrydde disse invasive arter fra området i løbet af planperioden."* Dog er der mange haver m.v. i nærheden, hvorfra frø kan spredes. Vi foreslår derfor en præcisering i retning af: *"Det er en målsætning, at ingen af disse invasive arter sætter frø i området i løbet af planperioden."*

7. Skånsom udtynding af beplantning for udsigt over søen – og vedligehold/udbygning af bådebroer.

Det fremgår af afsnit 3.4.6 E: Bredzonen: Langs Bagsværd Sø - at der løbende kan *"...udtyndes i underskoven, så der på nogle strækninger af stien er udsigt over søen, se figur 7."* Det er imidlertid et meget omfattende område, der er skitseret på kortet. Vi anmoder om, at udtyndingen kun vil ske i begrænset omfang, så der bliver udsigt nogle steder og så en stor del af stien fortsat vil være omkranset af træer. Opsatte kasser til hvinænder skal vel også have ro? - hvilket taler for tilbagehold m.h.t. udtynding omkring kasserne.

Det er fint at efterlade nedskåret materiale, men hvorfor skal flis bortkøres? Det nedbrydes naturligt og er et fint vækstmedie for mange svampe.

I samme afsnit er anført, at *"Bro- og broanlæg skal vedligeholdes, så de fortsat fremstår i god og vel vedligeholdt stand"*. Desværre er det ikke alle, der p.t. fremstår i lige god tilstand, hvilket blot er endnu en grund til at samtænke vedligeholdelse og udbygning med et større brodæk.

8. Supplerende ønske vedr. Beplantning

I afsnit 3.1.2 Beplantning omtales flere muligheder for buske. Vi vil også nævne arten tørst som en mulighed, da den er værtsplante for citronsommerfuglens larver. Planten er ganske vist giftig, men vokser så vidt vides vildt enkelte andre steder ved Bagsværd Sø.

Et andet ønske er bestande af solbeskinnede brændenælder. Ikke bare brændenælder. Årsagen til ønsket om at lade dem gro frem til bestande på sådanne steder er naturligvis, at de da kan fungere som værtsplanter for adskillige arter af dagsommerfugle.

9. Forbedring af adgangsforhold for handicappede.

Personer i kørestol eller på el-scooter kan komme sikkert til søen fra Bådklubberne men kun måske... fra Tyrolerhuset til området ved startbanerne. Brug af stierne fra Klub 144 og Foreningshus, Daginstitutionernes natur- og sejlkлуб II fordrer derimod enten brug af trappe eller færdsel ad ganske stejle bakke med "grus", så personer i kørestol må kraftigt anbefales at vælge en anden vej, men det fremgår vist desværre ikke af vejledning, skilte eller kort. Det kan det med fordel gøre.

Det er fint med planer om anlæg af grussti fra Tyrolerhuset til Bagsværd Sø (ved startbanerne) og forhåbentlig vil tilslutning af en klippet græssti forbedre adgangen fra Tyrolerhuset til stien der går forbi "Lille Amerika", - idet kørestole ikke kan passere den smalle græssti direkte fra græsarealerne ved Tyrolerhuset og til nævnte brede sti. Se venligst foto i bilag 1.

Ved udvidelse af bådebroer kan et rækværk måske være med til at gøre handicappede – og mange andre brugere! - mere trygge ved færdsel på brodækket.

10. Større ambitioner for opgradering af skiltning i området. Det er helt oplagt med bedre skiltning af de historiske bygninger i området, men man kan også lære af skiltningen ved Utterslev mose, hvor der i de seneste år opsat fine tavler, der viser publikum, hvilken natur man kan være heldig at se i området.

Ved dette års Mosetræf ved Utterslev mose var illustratoren bag de fine skilte til stede. Mod betaling var der bestemt vilje til at illustrere skilte i Gladsaxe. (Mange illustrationer kan være relevante. Hvinand, elletræer, rød hestehov, hasselbuk, men også invasive arter etc.). Det kan både klæde den trefløjede pavillon nær SEJLKlubben, Daginstitutionernes sejlkлуб - og flere andre steder.

11. Mulighed for "rekreativt" alternativ til fjernelse af får fra området (herunder nedlæggelse af sydfolden).

Det lader til, at en del familier tager til Radiomarken for at børnene kan klappe og kæle med stedets får. Den mulighed bortfalder ved omlægningen af en del af området til afgræsning med kvæg og måske heste.

Kan man som compensation forestille sig en lille indhegning ved klub 144 med f.eks. geder eller andre "klap-vevenlige" dyr, som kan få familierne af sted til området?

12. Mere præcis signaturforklaring og afbildning på kortene i høringsudkastet.

På figur 1 er der byttet om på placeringen af "Foreningshuset" og "Klub 144" og der er slet ikke nævnt natur- og sejlkлубberne, der har mange tusinde brugere hvert år – mens bådklubberne derimod er anført.

Vi foreslår en korrektion af betegnelserne på kortet hvorved de to kommunale steder, der har med natur- og sejlad at gøre, anføres korrekt placeret på kortet med navnene anført på stedernes kommunale skilte.

Altså: "Foreningshus, Daginstitutionernes natur- og sejlkлуб II" og "SEJLKlubben, Daginstitutionernes sejlkлуб". (Dog kan det undre, at det ene sted kaldes "Daginstitutionernes natur- og sejlkлуб II", når der åbenbart ikke findes nogen nr. 1 – men alligevel...)

Vi vil i øvrigt foreslå at ordet "Fredningsgrænse" slet ikke nævnes på kortet, da det nævnes under kortet, - og i øvrigt fremgår af Figur 2). Ellers forvirrer det bare.

Stedet "Lille Amerika" omtales i planen. Det bør derfor også anføres på kortet.

Forslag til rettelse af småting:

Kortmaterialet kan være lidt vanskeligt at overskue, da der er en del gentagelser. Måske kunne figur 3 og 4 med fordel kombineres, men til gengæld præsenteres i større målestok.

Side 7: Da Lyngby Radio er fraflyttet området, så foreslås følgende sætning ændret Fra "*Først i 1964 blev den gule administrationsbygning (i dag Lyngby Radio) opført.*" Til: "*Lyngby Radio havde senere sit virke i den gule administrationsbygning, der blev opført i 1964.*"

Side 8 figur 3: Der er to folde og adskillige stier m.v., så flertal synes mest passende, men kun en af betegnelserne er anført i flertal. Stien fra Tyrolerhuset er kun græssti på en del af strækningen – ellers en ret bred sti forsynet med barkflis.

Som nævnt tidligere er dele af stierne mere muddersti end grussti. Anden betegnelse end grussti kan nok med fordel vælges. Det gælder også figur 10 på side 17.

Side 14. Figuren mangler nummer, men synes at være en forstørrelse af figur 7 på side 13. (Figurens opløsning er dog langt fra optimal (noget ulden)).

Side 15. punkt 3.1.2. beplantning. 2. linje "inden" rettes til "inden for"

Vedr. fotos af enkeltarter, så vil det være til glæde for særligt interesserede, hvis der blev tilføjet arternes latinske navne, da det letter søgning efter oplysninger på Internettet.

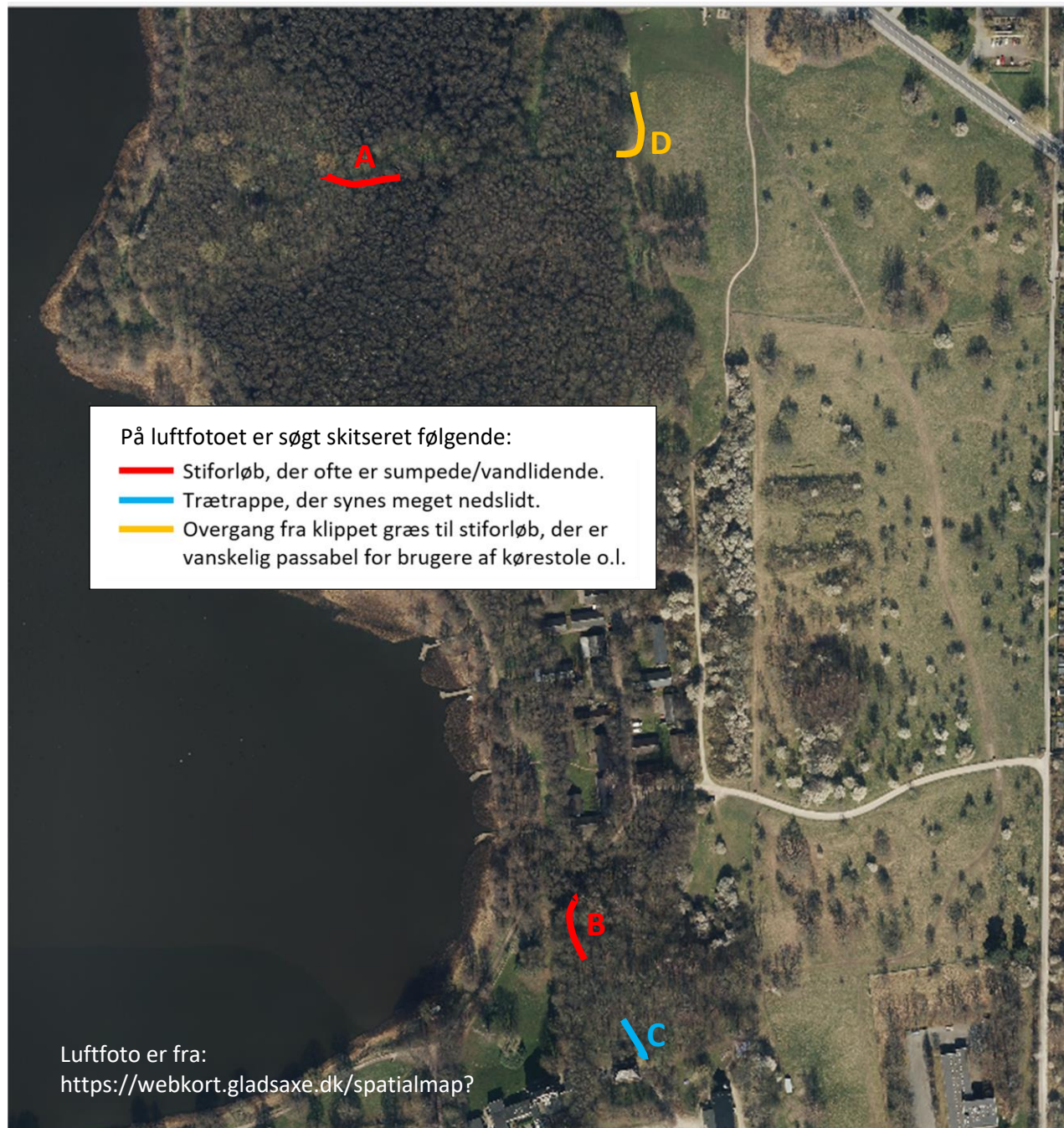
Vi står naturligvis til rådighed for yderligere informationer

Mange venlige hilsener

Biodiversitetsgruppen i
Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe
Jesper Larsen

Bilag 1

Anførsel af områder, der kan byde på vanskelig passage.

Det skitserede er en strækning af stien langs "Lille Amerika", tilslutningen til stien fra området ved Tyrolerhuset, trappen ved Foreningshus, Daginstitutionernes natur- og sejklub II - og en del af stien derfra mod Bagsværd Sø (nær afslutningen af grunden til Barnets Hus).

I det følgende ses fotos til illustration af signaturerne anført kortet:

A

Ikke grus-sti

A

Ikke grus

B

Ikke grus-sti

B

Ikke grus

C

Forfalden trappe

C

Trin mangler

C

Tydelig nedbrydning

C

Alternativet til trappen er en tur over kanten...

D

(Heller) ikke farbart for kørestole el.lign.

Bilag 2

Uddrag af Planens figur 7 med anførelse af områder (A og B) med forslag til justering af den nye fold til det skitserede (orange stiplede linjer) – jf. høringsvarets punkt 5:

